

Olje- og energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 OSLO

Vår dato: 06.12.2018
Vår ref.: 201838746-5
Arkiv: 008
Deres dato:
Deres ref.:

Saksbehandler:
Erlend Sandnes
22959398/ers@nve.no

Høring av direktiv 2018/844/EU/ om endring av bygningsenergidirektivet - høringssvar fra NVE

Vi viser til OEDs brev av 5. september 2018, hvor direktiv 2018/844/EU om endring av bygningsenergidirektivet (EPBD3) sendes på høring.

NVE forutsetter her at bygningsenergidirektiv 2 (2010/31/EU) blir gjennomført i Norge, og vil i forbindelse med høringen derfor legge vekt på endringene som nå er vedtatt i EU. Vi vil legge vekt på de bestemmelsene som vil ha betydning for Norge dersom de blir gjennomført her.

Oppsummering

Ved at artikkel 4 fra energieffektiviseringsdirektivet (EED) er flyttet til EPBD kan vi si at det endrede bygningsenergidirektivet er noe bedre samordnet med EED, og i sterkere grad bygger opp om 2030-målene. Det er likevel fortsatt deler av EED som retter seg spesifikt mot bygningssektoren. Kravet til landenes bruk av virkemidler er noe justert ut fra erfaringer underveis. Det er fortsatt et stramt grep om krav til nybygg, mens virkemidlene for å påvirke renovering av eksisterende bygg fortsatt er svakere. Både for tekniske anlegg og lading av el-biler er det nye krav som gjelder både nye og eksisterende bygg.

Direktivets hovedmål er fortsatt å legge til rette for å nå målene om effektivisering av energibruk og reduserte utslipp fra bygninger. 40 % av EUs energibruk kommer fra bygningssektoren, mens renoveringsraten bare er på ca. 1 %. Uten offentlige virkemidler vil derfor målene ikke kunne nås.

Kommentarer til hovedelementene i det nye direktivet

Gjennomgangen nedenfor er gjort tematisk, heller enn artikkel for artikkel.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Abels gate 9
7030 TRONDHEIM

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvegen. 1B
6800 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Renovering av bygninger (artikkel 2A)

Hele artikkel 4 i EED er nå utvidet og flyttet til EPBD og blitt artikkel 2A. Her stilles det krav om en langsiktig strategi for renovering av bygninger. I tillegg legges det til krav om at planen skal konkretiseres med milepæler i 2020, 2030 og 2040 mot målet om en energieffektiv og karbonfri bygningsmasse i 2050. Det pekes også på Unionens mål om 80-95 % reduksjon i klimagassutslipp. Strategien skal bygge på utredning og veikart og være bredt forankret gjennom høring. Strategien skal bygge opp under, og dokumentere, hvordan den bidrar til energieffektiviseringsmålet i EED.

Dette vil være et nytt krav for Norge, i og med at vi ikke tidligere har gjennomført EED. Mange deler av dette finnes i eksisterende strategier for Enova, DIBK, NVE m.m. Vi tror likevel at en nasjonal renoveringsstrategi vil gi økt kunnskap om mulighetene til energieffektivisering i bygningsmassen. Den vil også sikre at virkemidlene ikke bare rettes mot nye bygg, men også den eksisterende bygningsmassen.

Nær nullenergi-bygninger (artikkel 9)

Kravet til at alle nye bygg skal være nær nullenergi-bygninger innen utgangen av 2020 videreføres. Dette må anses å være en av de viktigste delene av direktivet, men er altså ikke endret.

Primærenergi (Annex I)

Bygningens energiytelse skal fortsatt oppgis i primærenergi (PE) i kWh_{PE}/m²*år. Omtalen av dette kravet er bygget noe ut og understreker:

- Kravet om at beregningen skal skje i henhold til europeiske standarder
- Primærenergi-faktorene (PEF) skal bestemmes for hvert medlemsland, og kan baseres på nasjonale, eller regionale system-forhold.
- Primærenergifaktorene skal bidra til optimal energiytelse for bygningenes klimaskjerm.

Kravet om at energiytelsen skal uttrykkes i primærenergi er skrevet klarere enn i tidligere versjoner. I det norske energisystemet er det ikke det samme behovet for å ta i bruk primærenergibegrepet som i mange andre land. Dette forutsetter at vi kan anse elektrisitet brukt i Norge som i hovedsak fornybar energi. Under norske forhold vil derfor primærenergibetraktningen tilføre lite og skape større uklarhet om hva energiytelsen innebærer.

I noen formuleringer sier direktivet «primærenergifaktorer eller vektingsfaktorer», og synes dermed å åpne for en videre fortolkning av primærenergi enn det som er vanlig. Vi vil anbefale at departementet avklarer hva direktivets krav på dette feltet er.

Krav til ladepunkter i bygninger (artikkel 8)

Kravet om å legge til rette for lading av el-biler i bygninger er nytt og supplerer kravene i alternative drivstoff-direktivet (2014/94/EU) om å legge til rette for lading for allmennheten. I EPBD er kravene:

- Nye yrkesbygg med mer enn 10 P-plasser skal ha ett ladepunkt for el-biler, og forberedt med kanaler/rørføringer for ett ladepunkt per 5. P-plass (mulig fritak for SMB).

- Innen 2025 skal landene ha utformet krav om minimum antall ladepunkter for alle yrkesbygg med mer enn 20 P-plasser (mulig fritak for SMB).
- Alle nye boligbygg med mer enn 10 P-plasser skal være forberedt for å installere ladeutstyr til alle plassene.

Med den utviklingen vi har for el-biler i Norge, antar vi at direktivets krav på dette området vil være enkelt å oppfylle.

Tekniske bygningssystemer (artikkel 8)

I artikkel 8 går direktivet nå ett skritt lenger i krav for å sikre energieffektive tekniske bygningssystemer. Fra før er det krav om at landene skal sette tekniske systemkrav mtp. energieffektivitet til alle systemer som er nye, fornyes eller oppgraderes. Artikkelen krever nå at:

- Det skal installeres styringsmuligheter for temperatur i det enkelte rom eller sone. Kravet gjelder nybygg, og eksisterende bygninger der varmekilden blir skiftet ut. For begge kravene er det dog forutsatt at det er «teknisk og økonomisk gjennomførbart».
- Energiytelsen for tekniske anlegg som er nye, erstattet eller oppgradert skal vurderes. Dokumentasjonen skal gis eieren og alltid være tilgjengelig.

I samme artikkel annonserer Kommisjonen at de i 2019 kommer med et opplegg for å rangere bygninger etter hvor godt de er tilrettelagt for smart teknologi for styring av energibruk og samspill med brukernes behov og forhold i omkringliggende energisystem (Smart Readiness Indicator - SRI). Første trinn i en utredning om SRI er nylig publisert og vil bli etterfulgt av en ny utredning. SRI er nærmere beskrevet i Annex Ia.

Vi tror at kravene kan gi økt oppmerksomhet til arbeidet med effektiviteten i bygningenes tekniske systemer. Arbeidet med energikrav til nye bygninger har ikke alltid gitt tilstrekkelig insentiver til gode tekniske anlegg. I tillegg er det ofte slik at de tekniske anlegg, eller behovet for deres tjenester, endres over tid. Dette vil være krav som angår både byggeprosessen og drift og vedlikeholdsfasen. Det vil derfor være avgjørende viktig å finne en form på disse kravene som kan fungere godt i det norske markedet.

Vi vurderer arbeidet med en «Smart Readiness Indicator» som interessant fordi det vil stimulere til installasjon av smarte systemer med potensial for økt fleksibilitet, brukerstyring og effektivisering. Vi er likevel avventende til nytteverdien i å operere med en bredt anlagt indikator for «smartheit». Dette kan vurderes nærmere når Kommisjonen selv har konkretisert innholdet i denne indikatoren.

Støtteordninger (artikkel 10)

Støtteordninger skal rettes mot effektiviseringspotensialer som er identifisert fra energikartlegging, energimerking m.m.

Vi er usikre på hvor viktig denne bestemmelsen vil være. Vi antar at nasjonale støttesystemer for energieffektivisering er grunnlagt på analyser av behov og muligheter. Bestemmelsen er også en påminnelse om at det kan være nyttig å knytte støtteprogrammer sammen med programmer som energimerking av bygninger, energikartlegginger, energivurdering osv.

Energimerking av bygninger (artikkel 10)

Aggregerte data fra energimerkeordningen skal være tilgjengelig for forskning, statistikkformål og for bygningseieren selv.

Vi vurderer det slik at kravene til merkeordningen i hovedsak er de samme som i EPBD2. Med den database som Enova har etablert med energiattester og rapporter fra energivurdering, antar vi at dette kravet langt på vei er oppfylt for Norge. Det kan likevel være forbedringer som bør vurderes for å gjøre slike data lettere tilgjengelig og mer anvendbare for andre parter.

Energivurdering av tekniske anlegg (artiklene 14 og 15)

Kravet til å ha pliktig og regelmessig energivurdering av oppvarmingssystemer og klimaanlegg er endret på flere måter. Kravet begrenses til de største anleggene. Samtidig er det mulig å oppfylle kravet gjennom andre måter å følge opp anleggene på. De viktigste endringene er:

- Kravet til oppvarmingssystemer utvides til å gjelde alle anlegg for romoppvarming, ev. kombinert med ventilasjon.
- Kravet begrenses til varme- og klimaanlegg med effekt over 70 kW.
- Dersom systemet ikke er endret siden forrige vurdering, behøver ikke vurderingen å gjentas.
- Der systemet eksplisitt er dekket av dedikerte målesystemer, energioppfølging m.m., kan dette erstatte energivurderingen.
- Store anlegg over 290 kW skal innen 2025 være utstyrt med automatiske kontrollsystemer.
- Rådgivning er fortsatt et alternativ til energivurdering, men landene må dokumentere at slik rådgivning gir like gode resultater.

Ved denne endringen er kravet til energivurdering vesentlig endret siden det første direktivet. For det første er flere typer anlegg omfattet av kravet, det er begrenset til store anlegg og man kan erstatte vurderingen med bl.a. energioppfølging. På denne måten gjør man hensikten med kravet tydeligere, nemlig å stimulere til energieffektiv drift av de tekniske anleggene. Ulempen er at dette ikke lenger vil være én enhetlig ordning som gjelder alle. Kommunikasjonen til markedet om denne plikten vil derfor bli vanskeligere. Når det er flere veier til målet, vil man heller ikke få grunnlag for statistikk og oversikt over anleggene slik det er mulig med dagens energivurderingsordning i Norge.

Dersom disse kravene skal gjennomføres i Norge vil det være naturlig å vurdere dem i sammenheng med flere krav som angår tekniske anlegg i bygninger:

- Systemkrav til tekniske anlegg som installeres eller endres, jf. artikkel 8 i EPBD.
- Måling av varme og kjøling fra sentralvarme eller fjernvarmeanlegg, jf. artikkel 9 i EED.
- Opplæring og sertifisering av installatører av forbrenningsanlegg m.m., jf. fornybardirektivets artikkel 18.

Andre momenter

Direktivet pålegger Kommisjonen innen 2020 å utrede muligheten for individuelle vedlikeholdsdokumenter for bygninger «Building Renovation Passports». Likeså skal det utredes om det bør være krav til energivurdering av rene ventilasjonsanlegg.

I Annex II er formuleringene justert, og sier tydeligere at et signifikant antall av energiattester skal velges ut for kontroll.

Med hilsen

Christine Kiste
direktør

Anne Rogstad
seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.